L. s. 874/87.

Aleg. 127.

Sprawozdanie

Komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych składa się z trzech części, z których pierwsza dotyczy użycia funduszów przeznaczonych przez Wysoki Sejm na badanie głębszych pokładów ziemi i przyswojenia krajowi wydoskonalonych systemów wiertniczych; — druga odnosi się do prac naukowych, zostających w ścisłym związku z przemysłem górniczym a zasilanych z funduszu krajowego, jakoteż do stypendyów udzielanych uczniom szkół górniczych; — trzecia uwydatnia potrzebę zmian w powszechnej ustawie górniczej ze względu na odrębność warunków, w jakich się odbywa kopalnictwo naftowe. Idąc za tokiem myśli Wydziału krajowego, Komisya górnicza dzieli sprawozdanie swe również na trzy odłamy.

I.

Uchwałą z dnia 17. Lipca 1880. r. przeznaczył Wysoki Sejm na badanie głębokich pokładów ziemi w terenach naftodajnych, kwotę 50.000 zł. w. a., do użycia w równych ratach rocznych w przeciągu lat pięciu. Z tego pięcioletniego kredytu pozostawało Wydziałowi krajowemu, wedle sprawozdania Komisyi górniczej z dnia 14. Grudnia 1885. z końcem roku 1885. kwota . . . . 20.570 zł.

Z tej pozostałości odpadła kwota . . . . 15.397 „
jako niezużytkowana po dzień 31. Marca 1886., pozostało więc Wydziałowi krajowemu do dyspozycyi na 1886. rok . . . . 5.173 zł.
i połowa dotacyi na lata 1886. i 1887. w kwocie . . . . 5.000 „
czyli w łącznej sumie . . . . 10.173 zł.
z której to sumy wydano w 1886. r. wedle sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 23. Listopada 1886. r. na przyrządy kanadyjskiego wiercenia w Krygu . . . . 4.500 zł.
a na tenże cel w Ropiance . . . . 1.000 „

Pozostaje przeto Wydziałowi krajowemu na rok 1887. . . . . 4.673 „
jakoteż druga połowa dotacyi na lata 1886. i 1887. w kwocie . . . . 5.000 „
czyli razem . . . . 9.673 „

Z tej kwoty zobowiązał się Wydział krajowy, wedle sprawozdania z dnia 23. Listopada 1886 r., udzielić od 7.000 do 8.000 zł. spółce przedsiębiorców kopalń naftowych w Męcinie, pozostanie mu więc na inne cele tejże natury w 1887. r. już tylko 1.673 zł. a względnie 2.673 zł. Ponieważ kredyt 5.000 zł., jakiego żąda Wydział krajowy w rubryce XV. pod pozycyą 182. preliminarza budżetu na rok 1887. jest płatny w 1887. r. połową dotacyi 10.000 zł. przyznanej uchwałą sejmową na lata 1886. i 1887., przeto udzielenie tego kredytu nie może już dziś być przedmiotem dyskusyi. Komisya górnicza zaznacza tylko że po uchwaleniu tego kredytu suma na dotacyi udzielonych przez Wysoki Sejm na badanie głębszych pokładów ziemi w latach 1880. do 1887. włącznie, wyniesie 60.000 zł., gdy wszakże z kwoty tej odpadła jako niezużytkowana po 31. Marca 1886. r. kwota 15.397 zł. przeto suma rzeczywiście użytych na cel rzeczony krajowych dotacyi wynosić będzie tylko 44.603 zł. z której to łącznej sumy część wróci się funduszowi krajowemu, ponieważ wszystkie niemal subwencye były udzielone przez Wydział krajowy z zastrzeżeniem zwrotu i od dwóch przedsiębiorstw raty zwrotne poczęły już wpływać w roku ubiegłym.

II.

Na cele naukowe górnictwa krajowego preliminuje Wydział krajowy łączną kwotę 6.200 zł. z której przypada:

a) na wydanie atlasu geologicznego . . . . 1.000 „
b) na badania geologiczne . . . . 1.100 „
c) na badania technologiczno-chemiczne . . . . 1.900 „
d) na stypendya dla górników . . . . 2.200 „

Potrzeba atlasu geologicznego, nad którym od kilku już lat pracuje nie szczędząc kosztów Akademia umiejętności w Krakowie, oraz użyteczność tej publikacyi dla górnictwa krajowego w ogólności a dla przemysłu naftowego w szczególności, została już należycie uwidocznioną w sprawozdaniach Komisyi górniczej z lat ubiegłych. Wydawnictwo to nie postąpiło w roku ubiegłym a kredyt 1.000 zł. na ten cel przez Wys. Sejm uchwalony, nie został zużytkowany, z powodu ciężkiej choroby a następnie i śmiercią Dra Altha, któremu było powierzone; gdy wszakże Akademia umiejętności znalazła już osobistość odpowiednią do ukończenia tego ważnego dla nauki i górnictwa dzieła, przeto Komisya górnicza uważa za rzecz właściwą, ażeby Wydziałowi krajowemu udzielony został, jak się to stało w roku ubiegłym, kredyt w wysokości 1.000 zł., dla przyczynienia się do kosztów tego wydawnictwa, w razie jeśli takowe odpowiadać będzie celom i potrzebom górnictwa krajowego.

Służące za niezbędny materyał i podstawę do wydania atlasu geologicznego badania geologiczne pasu karpackiego są już ukończone, pozostaje tylko zestawić je i usuwać możliwe sprzeczności poszczególnych zdjęć. Jakkolwiek zestawienie to nie może nie pociągać za sobą kosztów, wszelako Komisya górnicza nie widzi się spowodowaną stawiać Wysokiemu Sejmowi wniosku na uchwalenie żądanego przez Wydział krajowy na ten cel kredytu, ponieważ praca ta naukowa jest integralną częścią wydawnictw atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem, a zatem odnośne koszta pokryte być mogą z kwoty na to wydawnictwo przeznaczonej.

Z kredytu w kwocie 1.900 zł., którego żąda Wydział krajowy na chemiczno-technologiczne badania produktów naftowych, przypadnie kwota 900 zł. na stacyę doświadczalną, której potrzebę uznał Wysoki Sejm uchwałą z 16. Stycznia 1886. r. i która też z końcem tegoż roku weszła w życie; pozostała zaś kwota 1.000 zł. użytą być ma na wynagrodzenie dla chemików wykonujących specyalne badania nad tematami wskazanemi przez przedsiębiorców naftowych i krajową Radę górniczą, a wychodącemi po za zakres działania stacyi doświadczalnej. Ponieważ na rzeczone cele wydano w r. 1885. r. z funduszów krajowych, wedle zamknięcia

rachunkowego 1.649 zł. 15 ct., na rok 1886. uchwalił Wysoki Sejm bez stacyi doświadczalnej 1.000 zł., przeto Komisya górnicza nie poczytuje żądanego przez Wydział krajowy kredytu w łącznej kwocie 1.900 zł. za wygórowany.

Kredytu w kwocie 2.200 zł., jakiego Wydział krajowy żąda na stypendya dla górników oddających się specyalnie zawadowi bardzo krajowi potrzebnego wyższym jest o 900 zł. od zeszłorocznego.

Podwyższenie to jest o tyle uzasadnionem, że już Komisya górnicza w roku zeszłym uznała dotacye 1.300 zł. na ten cel przeznaczoną za minimalną, a Wydział krajowy w sprawozdaniu swem z 23. Listopada 1886 r. oświadcza, że na potrzeby szkoły w Ropiance niewystarczyła, a zatem w roku 1887 po otwarciu drugiej szkoły przeniesionej z Krygi do Bicza tem mniej wystarczyć może. Gdy wszakże jedno z dwóch stypendyów udzielanych dotychczas dla słuchaczy Akademii w Loeben, w skutek udzielenia stypendyum rządowego odpada, przeto Komisya górnicza uznaje za stosowne zmniejszyć o 200 zł. kredyt na rzeczone cele preliminowany.

III.

Podniesiono w sprawozdaniu Wydziału krajowego potrzebę zmiany §§. 17. i 124. powszechnej ustawy górniczej z 1854. r. nie daje się zaprzeczyć.

Pomiędzy objektami, które §. 17. ustawy górniczej wyłącza od przysługującego przedsiębiorstwom górniczym prawo poszukiwania minerałów zastrzeżonych, nie są wymienione kopalnie nafty i wosku ziemnego. Powód tego opuszczenia leżał oczywiście w tem że przed 30. laty kopalnie naftowe nie miały większej wartości jak łomy kamienia lub gliny a zatem nie było powodu do chronienia exploatacyi minerałów żywicznych od szkody, jaką jej zadać muszą roboty mające na celu wydobywanie minerałów zastrzeżonych. Dziś wszakże, gdy kopalnictwo naftowe przybrało rozmiary, o jakich ustawodawca w 1854 roku myśleć nie mógł i stanowi wielki przemysł przenoszący doniosłością całe górnictwo minerałów zastrzeżonych a nie jedna kopalnia nafty lub wosku ziemnego przedstawia wartość nierównie wyższą niż inne objekta ochronione wedle §. 17. ustawy górniczej, przeto zaliczenie kopalń nafty i wosku ziemnego do rzędu tych objektów jest niezbędne ze względu na ustawę z 17. Grudnia 1884 r. uzupełnienie ustawy górniczej. Prowadzenie równorzędne robót górniczych przez dwóch przedsiębiorców, ściąga na obu niestosunkowo wysokie koszta, naraża na niebezpieczeństwo dla robotników i jest niedopuszczalnem wedle ustawy górniczej z 23. Maja 1854. r., a więc łatwo przez zaliczenie kopalń naftowych do rzędu przestrzeni wyjętych dadzą się usunąć kolizje uprawnień.

Podług §. 124. ustawy górniczej przysługuje właścicielowi kopalni minerałów zastrzeżonych prawo przyswojenia sobie wszelkich innych w tej kopalni wydobytych minerałów bez wynagrodzenia właściciela gruntu. Postanowienie to, które miało, wedle zamiaru ustawodawcy, mieć zastosowanie do nisko-wartościowych minerałów jak kamień lub glina, mogłoby być rozciągnięte na wysoko-wartościowe minerały żywiczne i stanowiłoby wówczas niewątpliwą krzywdę właścicieli kopalń naftowych, dla których zabezpieczenia ustawa z 17. Grudnia 1884 r. wydaną została.

Dla tych powodów komisya górnicza przychyla się do wniosków Wydziału krajowego, zmierzających do zmiany §§. 17. i 124. ustawy górniczej z 23. Maja 1884. we wskazanym kierunku.

Dla wyłuszczonych w niniejszem sprawozdaniu powodów, komisya górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o sprawach górniczych przyjmuje się do wiadomości.

2. Wstawia się w budżet na rok 1887 w rubryce XV następujące pozycye:

a) na badanie głębszych pokładów ziemi i przyswojenie krajowi wydoskonalonych systemów wiercenia (poz. 182) . . . . . . 5000 zł.

b) na wydanie atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem (poz. 183) 1.000 „

c) na chemiczno-technologiczne studja przeróbki nafty (poz. 184, 185) 1.900 „

d) na stypendya dla uczniów wyższych i niższych szkół górniczych (p. 191) 2.000 „

3. Wzywa się c. k. Rząd do spowodowania zmiany §§. 17. i 124. ustawy górniczej z 23. Maja 1884. w tym kierunku, iżby kopalnie minerałów żywicznych zostały zaliczone do kategoryi obszarów dla poszukiwań górniczych bez uprzedniego zezwolenia właściciela gruntu wzbronionych, a minerały żywiczne objęte ustawą państwową z 17. Grudnia 1884. Znalezione przy poszukiwaniach lub odbudowie minerałów zastrzeżonych były przez właściciela kopalni górniczej uprawnionemu właścicielowi minerałów żywicznych bez zwrotu jakichkolwiek kosztów do rozporządzenia oddane.

Lwów dnia 24. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Gorajski.

Sprawozdawca
Chamiec.